

Wskazówki logopedyczne dla rodziców dzieci w wieku 0 – 7.

Prawidłowy rozwój mowy dziecka trwa kilka lat i przebiega etapami:

- I okres – melodii (od urodzenia do 1 roku życia),
- II okres – wyrazu (między 1 a 2 rokiem życia),
- III okres – zdania (między 2 a 3 rokiem życia),
- IV okres – swoistej mowy dziecięcej (od 3 do 7 lat).

Każde dziecko ma indywidualne tempo rozwoju mowy. Niejednakowa jest też kolejność pojawiania się poszczególnych głosek. Należy pamiętać, że opóźnienie w ramach poszczególnych etapów rozwoju nie powinno przekraczać kilku miesięcy.

Normy rozwojowe mowy dziecka:

- 2 – 3 miesiąc życia – pojawia się głuźnienie (odruchowe dźwięki gardłowe, najczęściej przypominające (k, g, ch),
- 6 – 7 miesiąc życia – występuje gaworzenie (świadome powtarzanie dźwięków zasłyszanych z otoczenia, najczęściej są to sylaby),
- 7 – 9 miesiąc życia – zaobserwować można pierwsze reakcje na wołanie po imieniu, proste polecenia i zakazy.

Koniec pierwszego roku to moment, w którym dziecko rozumie, że otaczający ludzie i przedmioty mają swoje nazwy. Pierwszym wypowiedzianym zwykle wyrazem jest mama, tata, baba.

- 13 – 18 miesiąc życia – opanowuje elementarny zasób słów określających osoby i przedmioty z najbliższego otoczenia. Wyrazy wymawiane są zwykle w formie pierwszej lub ostatniej sylaby np. kot – ot). Następuje pierwsze łączenie dwóch wyrazów.
- około 2 roku życia – wypowiedzane są pierwsze proste zdania.
- około 2 i pół lat – dziecko używa zaimka „ja”.
- około 3 roku życia – buduje dłuższe zdania, złożone z 4 -5 słów. Dziecko wymawia wszystkie samogłoski i większość spółgłosek: p, pi, b, bi, m, mi, f, fi, w, wi, t, ti, d, di, n,ń, l, li, j, ł, g, gi, ch, chi, ś, ź, ć, dź..
- w wieku 4 lat – nabywa umiejętność opowiadania bajek, relacjonowania zdarzeń i wymawiania głosek szeregu syczącego (s, z, c, dz).
- w wieku 5 -6 lat pojawiają się głoski szeregu szumiącego (sz, ż, cz, dż) i głoska r.

Wymowa dziecka 6 – letniego powinna być poprawna pod względem artykulacyjnym, a w wieku 7 lat również prawidłowa pod względem gramatycznym.

RODZICU!

Aby rozwój Twojego dziecka przebiegał prawidłowo:

Od pierwszego dnia życia mów do dziecka jak najczęściej i wynagradzaj jego aktywność w zakresie „rozmowy” głosem, uśmiechem, przytuleniem, kontaktem wzrokowym itp.

Mów wolno wyraźnie, z zachowaniem odpowiedniej intonacji i modulacji głosu, właściwej mimiki i gestykulacji.

Zwracając się do dziecka, unikaj spieszczeń i przesadnych zdrobnień.

Dziecko musi poznać mechanizm mowy poruszając językiem i wargami. Bardzo ważne więc jest, by przyswoiło sobie takie umiejętności jak: ssanie, lizanie, żucie, gryzienie, odgryzanie i dmuchanie.

Mamo, jeżeli to możliwe, karm swoje dziecko piersią. Naturalne karmienie zapewni mu prawidłowy rozwój mięśni żuchwy, mięśnia okrężnego warg i prawidłowy rozwój zgryzu.

Dbaj o stan zdrowia dziecka, szczególnie o górne drogi oddechowe i uszy, ponieważ często przyczynami wad wymowy są: niedosłuch, nieprawidłowa budowa narządów artykulacyjnych (m.in. wady zgryzu, uzębienia, rozszczepy warg, podniebienia, skrócone wędzidełko), trudności w oddychaniu przez nos, przerost migdałków.

Unikaj podawania dziecku smoczka i uważaj by nie ssało palca. Konsekwencją tego mogą być wady zgryzu i mowy.

Jak najczęściej śpiewaj dziecku, wprowadzaj zabawy z elementami śpiewu, gestu, ruchu i tańca.

Baw się z dzieckiem w „szeptanki”, by zwiększyć zakres ekspresji mowy.

Opowiadaj i czytaj bajki (odpowiednie do wieku dziecka).

Ucz wierszyków, rymowanek, wyliczanek i wspólnie z dzieckiem je recytuj.

Wprowadzając nowe słowa, wyjaśnij ich znaczenie.

Zachęcaj do zabaw ruchowych, manipulacyjnych, konstrukcyjnych, malowania, rysowania, lepienia itp.

Gdy dziecko mówi do Ciebie, odwróć się w jego stronę i słuchaj uważnie. Nie przerywaj mu, unikaj kończenia za niego zdań, podtrzymuj jego opowiadanie przez stosowne pytania i odpowiedzi.

Zawsze odpowiadaj na pytania.

Angażuj dziecko w rozwiązywanie prostych problemów, zadając pytania, proponując różne rozwiązania. Proś o wyrażenie swojej opinii.

Ułatwiał dziecku jak najczęstsze kontakty z innymi dziećmi, by zwiększyć jego umiejętności językowe i społeczne.

W delikatny sposób uświadamiaj dziecko, że mówi nieprawidłowo. Powtórz to co powiedziało, ale poprawnie.

Nie wymagaj zbyt wczesnego wymawiania poszczególnych głosek, ponieważ dziecko zmuszone do artykulacji zbyt trudnych dla niego głosek, często zaczyna je zniekształcać i wymawiać nieprawidłowo.

Nie zmuszaj dziecka leworęcznego do posługiwania się ręką prawą w okresie kształtowania się mowy, ponieważ zaburza to funkcjonowanie mechanizmu mowy i może prowadzić do jąkania.

Nie zawstydzaj, nie krytykuj i nie ośmieszaj dziecka, naśladowując jego sposób mówienia.

Świadomie zdecyduj, ile czasu i jakie programy w telewizji i z płyt DVD może oglądać dziecko. Staraj się oglądać je razem z nim, gdyż im jest młodsze, tym mniej rozumie z tego co ogląda i wymaga tłumaczenia treści na bieżąco.

Za wcześnie nie ucz dziecka języka obcego.

Obserwuj, czy rozwój mowy dziecka przebiega prawidłowo. Jeżeli odczuwasz niepokój, zasięgnij porady w poradni psychologicznej – pedagogicznej lub logopedycznej.

Warto przeczytać i wykorzystać:

- Beata Wiśniewska Michalik, **Nasze jęczyczki opowiadają dzieciom o dzieciach. Historyjki logopedyczne dla najmłodszych**, Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia.
- Katarzyna Szłapa, Iwona Tomasik, Sławomir Wrzesiński, **Krok po kroku. Jak rozwijać mowę dziecka. Materiały do terapii opóźnionego rozwoju mowy dla rodziców i terapeutów**, Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia.

oprac. Jolanta Borowska – logopeda